

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

21 december 1999

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer **Herman Lauwers c.s.** –

**houdende instelling van een kader voor het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten
tussen de gemeenten en de Vlaamse Gemeenschap met het oog op de organisatie
van inburgeringstrajecten voor nieuwkomers**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In 1997 vestigden zich ongeveer 24.000 buitenlanders in het Vlaamse Gewest en iets meer dan 18.000 in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, waarvan ongeveer de helft uit EU-landen afkomstig zijn. Sinds het begin van de jaren negentig migreren zo jaarlijks iets meer dan 60.000 mensen naar België. Immigratie is duidelijk geen tijdelijk verschijnsel. Het is realistisch er ook in het komende decennium rekening mee te houden.

Om de nieuwkomers die zich hier blijvend wensen te vestigen een toekomstperspectief te bieden, is een krachtadig ondersteuningsbeleid nodig. De immigranten moeten zich zo snel mogelijk in onze samenleving kunnen redden. Dat is trouwens ook in het belang van de gemeenschap zelf. Dit voorstel van decreet wil dus een kader schaffen voor het inburgeren van de nieuwkomers : het verwerven van het vermogen om zelfstandig aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen. Inburgering moet dus gezien worden als een eerste stap in het integratieproces. Door inburgering worden nieuwkomers in staat gesteld deel te nemen aan het onderwijs en de arbeidsmarkt. Het leren van het Nederlands en het verwerven van eerste inzichten in de maatschappelijke organisatie, wetgeving en gewoonten zijn onontbeerlijk om dit doel te realiseren. Wie een beroepsloopbaan wenst uit te bouwen zal daarnaast een oriëntatie op de arbeidsmarkt behoeven.

Daartoe voorziet dit voorstel van decreet in een kader voor het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten tussen de gemeenten en de Vlaamse Gemeenschap, met het oog op de organisatie van op maat toegesneden inburgeringstrajecten voor nieuwkomers. Bij de inschrijving in het bevolkingsregister wordt aan de nieuwkomer informatie gegeven over het inburgeringstraject. De immigrant neemt deel aan een zelfredzaamheidsonderzoek. Daarin wordt nagegaan of de nieuwkomer in een zodanige achterstandspositie verkeert dat zijn sociaal en professioneel functioneren in de Vlaamse samenleving ernstig belemmerd wordt. Op basis van dit onderzoek wordt een specifiek inburgeringstraject opgesteld. Het programma behelst enerzijds een educatieve component en anderzijds een aspect trajectbegeleiding. Het educatieve gedeelte bestaat uit een onderdeel Nederlands als tweede taal, een onderdeel maatschappijoriëntatie en eventueel een oriëntatie op de arbeidsmarkt. Dat educatieve programma gaat uit van de reeds verworven vaardigheden van de nieuwkomer en zijn mogelijkheden. Inspraak is dienaangaande on-

ontbeerlijk. De trajectbegeleiding is eerder ondersteunend van aard en leidt de nieuwkomer toe naar de arbeidsbemiddeling of een vervolgeroepsopleiding.

Het educatieve programma wordt beëindigd binnen het jaar. Enkel zo kan de inburgering vlot en doelgericht verlopen. Het is uiteraard mogelijk dat nieuwkomers hun programma sneller dan gepland afronden. De nieuwkomer wordt vervolgens doorgeleid naar een vervolg(beroeps)opleiding of naar de arbeidsbemiddeling.

De gemeente heeft de taak om de nieuwkomers die met het oog op permanent verblijf in Vlaanderen aanwezig zijn, te helpen hun weg te vinden in die samenleving. De nieuwkomers hebben de plicht de hen geboden kansen te benutten. De relatie tussen overheid en immigrant gaat met andere woorden uit van een balans tussen rechten en plichten.

De gemeenten spelen dus een belangrijke rol bij de invulling en uitvoering van de inburgeringsovereenkomsten. Zij zijn eerst verantwoordelijk. Dat blijkt duidelijk uit de in het voorstel van decreet aan de gemeenten toebedeelde zorgtaken, met name bij het zelfredzaamheidsonderzoek en het bepalen van het educatieve programma.

Het heeft geen zin een inburgeringstraject in te voeren, indien een voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod ontbreekt, waardoor lange wachtlijsten ontstaan. Bovendien moeten ook eventuele verdringingseffecten ten nadele van reeds aanwezige migranten becijferd en geremedieerd worden. De indieners van het voorstel van decreet sturen daarom aan op een gestructureerde uitbouw van de nodige voorzieningen. Daarvoor wordt een tijdspanne van drie jaar uitgetrokken. Indien bij de evaluatie van de inburgeringstrajecten na drie jaar zou blijken dat bepaalde doelgroepen moeilijk bereikt worden, kan de verplichting tot het volgen van het inburgeringstraject worden ingesteld. Sancties zijn vanaf dan ook mogelijk, niet vanuit een repressieve optiek, doch uitgaand van de noodzaak die doelgroepen te bereiken die zonder verplichtend karakter af zouden blijken te haken. Gedacht wordt dan aan een niet onaanzienlijke administratieve boete die de door de gemeenschap gedragen en nutteloos gebleken kosten kan vergoeden.

Dit voorstel van decreet hoopt aan zoveel mogelijk nieuwkomers eenzelfde startkans te geven als alle andere burgers hebben. Voor de nieuwkomers moeten we hetzelfde kunnen bereiken als voor de jongeren. Iedereen heeft belang bij een evenwichti-

ge en rechtvaardige en daarom stabiele samenleving. Het nieuwkomersbeleid zal een aanzienlijke inzet van financiële middelen vergen, maar investeren in nieuwkomers levert een hoog rendement op voor de ganse samenleving. De inburgering van nieuwkomers schatten we in als een van de belangrijkste uitdagingen. We drukken de hoop uit dat de inburgeringstrajecten het begin mogen vormen van de ombuiging van de huidige ontwikkeling waarbij vele nieuwkomers kampen met werkloosheid, grote taalachterstand en slechte huisvesting.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Dit artikel bevat de definities. Voor de toelichting van het inburgeringstraject verwijzen we naar de toelichting bij dit decreet.

De trajectbegeleider is verbonden aan de instelling waar de nieuwkomer het educatieve programma volgt of aan de gemeente (of het integratiecentrum). Hij begeleidt de nieuwkomer tijdens de periode van inburgering. Die begeleiding is noodzakelijk om invulling te kunnen geven aan het "individuele maatwerk", een concept dat als een rode draad door dit voorstel van decreet loopt.

De trajectbegeleider begeleidt, motiveert en steunt de nieuwkomer vanaf het ogenblik dat de nieuwkomer zich aanmeldt voor het zelfredzaamheidsonderzoek tot aan het begin van de arbeidsbemiddeling of de vervolgopleiding. Hij blijft op de hoogte van de vooruitgang die de nieuwkomer boekt op educatief gebied of van eventuele problemen die zich voordoen. Daarom zijn geregeld overleg en afspraken met de studiementor, te vergelijken met de klastitularis, noodzakelijk.

Er kunnen zich in de loop van het inburgeringstraject problemen van allerlei aard voordoen die enerzijds nopen tot een snelle oplossing en anderzijds aanleiding kunnen geven tot een wijziging van gemaakte afspraken (verhuizingen, ernstige ziekte, familieproblemen, een interessante betrekking). Een bijstelling van het educatieve programma kan

dan noodzakelijk zijn (bijvoorbeeld avond- en/of weekendcursussen ; eventueel beëindigen van het onderdeel beroepsoriëntering). De trajectbegeleider vervult in die gevallen een raadgevende en bemiddelende rol.

Ook in andere gevallen kan de trajectbegeleider – uiteraard steeds in samenspraak met de nieuwkomer – een aanzet geven om het educatieve programma tussentijds wat bij te stellen of de einddoelen wat aan te scherpen of af te zwakken.

Teneinde de vervolg(beroeps)opleiding van de nieuwkomer of zijn begeleiding naar de arbeidsmarkt vlotter te laten verlopen, dient de trajectbegeleider ook op tijd contacten te leggen met instellingen die daarvoor het meeste in aanmerking komen.

Artikel 3

Dit decreet legt in een eerste fase geen verplichtingen op. Het is slechts van toepassing in die gemeenten die terzake een samenwerkingsovereenkomst sluiten met de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 4

De indieners menen dat het decreet van toepassing moet zijn op iedere nieuwkomer van 18 jaar en ouder die zich met een niet-tijdelijk doel in Vlaanderen vestigt. Aan dat uitgangspunt liggen de volgende overwegingen ten grondslag.

De omschrijving van de doelgroep sluit goed aan bij het in artikel 8 van de Grondwet en het in artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten geponeerde gelijkheidsbeginsel en het verbod tot discriminatie. Bovendien sluit deze omschrijving goed aan bij het doel van dit voorstel van decreet, namelijk om immigranten, die het voornemen hebben zich langdurig in Vlaanderen te vestigen, zo spoedig mogelijk in de gelegenheid te stellen zich zelfstandig een positie in de samenleving te verwerven.

Naast die principiële overwegingen is een aantal bestuurlijke overwegingen van belang.

Migratie is een dynamisch verschijnsel. Vlaanderen zal steeds opnieuw geconfronteerd worden met andere groepen nieuwkomers. Door de omschrijving van de doelgroep kunnen slepende discussies over

het al dan niet onder de werking van het decreet brengen van bepaalde groepen, voorkomen worden. Daarnaast wordt met de voorgestelde doelgroepenomschrijving voorkomen dat het decreet een stigmatiserend effect heeft. De kans dat een dergelijk effect zich zou voordoen, is groter naarmate de werkingssfeer van het decreet beperkt zou worden tot bepaalde met name genoemde groepen nieuwkomers.

In het verleden waren vrouwelijke nieuwkomers vaak niet te bereiken voor cursussen. Het inburgeringstraject wil ook hen bereiken.

Een tweede uitgangspunt is dat de regeling niet van toepassing is op nieuwkomers die slechts voorlopig in Vlaanderen verblijven. Zij zijn niet van plan om zich in de Vlaamse samenleving te integreren, maar zullen na verloop van tijd weer naar het land van herkomst terugkeren. Dat geldt ook voor de gezinsleden die de nieuwkomer vergezellen.

Ook mensen die in asielcentra verblijven, behoren niet tot de doelgroep. We wensen immers te voorkomen dat door een inburgeringstraject niet te wettigen verwachtingen worden gewekt bij de asielzoekers. Ook al is alles wat men leert meegenomen, voor wie bijvoorbeeld naar Zuidoost-Azië wordt teruggestuurd, heeft het leren van Nederlands op zich weinig zin.

Er werd opzettelijk geen bovenste leeftijdsgrens bepaald. Wanneer het voorstel enkel zou beogen om nieuwkomers naar de arbeidsmarkt te begeleiden zou een bovengrens van 60 jaar voldoende zijn. Het inburgeringstraject stuurt echter ook aan op sociale zelfredzaamheid. Vanuit die optiek is het van kapitaal belang dat ook oudere nieuwkomers Nederlands leren en enig inzicht verkrijgen in de inrichting van onze samenleving.

Om al deze redenen werd het aan de Vlaamse regering overgelaten om de doelgroepen nader te bepalen, met inachtnaam van de hier besproken principes.

Artikel 5

Bij inschrijving in het bevolkingsregister wordt de nieuwkomer ingelicht over de mogelijkheid een educatief programma te volgen. De nieuwkomer vult dan ter plaatse een formulier in dat peilt naar de verblijfsstatus, de genoten opleiding, de mate van kennis van de Nederlandse taal en de Vlaamse samenleving. Een integratieambtenaar biedt bijstand aan de nieuwkomer.

Artikel 6

Niet van alle nieuwkomers wordt verwacht dat zij een inburgeringstraject volgen. Het inburgeringstraject beoogt immers de bevordering van de sociale en economische zelfredzaamheid. Indien duidelijk blijkt dat de nieuwkomer hier geen problemen mee heeft, is het voor hem uiteraard niet nuttig om deel te nemen. Heel wat nieuwkomers komen echter in aanmerking voor het traject vermits zij de Vlaamse samenleving bereiken vanuit een achterstandssituatie.

Op grond van de gegevens wordt een selectie doorgevoerd. Concreet kan het volgende besloten worden :

- de nieuwkomer wordt niet opgeroepen voor een educatief programma, omdat hij niet behoort tot de doelgroep of omdat hij over voldoende kennis en vaardigheden beschikt ;
- de nieuwkomer wordt wel opgeroepen voor een zelfredzaamheidsonderzoek en een eventueel educatief programma.

Bij een positieve beslissing zal de nieuwkomer dus voor een diepgaander gesprek in het kader van een zelfredzaamheidsonderzoek worden opgeroepen. Die uitnodiging dient zo snel mogelijk te worden verstuurd, vermits de gemeente er zich in een beleidsovereenkomst met de Vlaamse overheid toe verbindt de nieuwkomer binnen vier maanden na aanmelding toe te laten tot een aangepast educatief programma.

Een grote mate van uniformiteit is gewenst bij de gemeentelijke besluiten in het kader van dit decreet. Ter bevordering van deze uniformiteit moet de regering criteria uitwerken. Deze criteria hebben in ieder geval betrekking op de actieve en passieve beheersing van de Nederlandse taal ; de kennis van de Vlaamse samenleving en arbeidsmarkt.

Ten slotte kunnen er omstandigheden zijn waarin de nieuwkomer in de feitelijke onmogelijkheid verkeert om deel te nemen aan het inburgeringstraject. Indien de nieuwkomer geconfronteerd wordt met problemen van psychische of lichamelijke aard of om andere gewichtige gronden, is dat het geval.

Artikel 7

Dit artikel behoeft geen verdere commentaar.

Artikel 8

De gemeente werkt samen met een educatie-instelling. Het onderzoek gaat na of de nieuwkomer opleidingen Nederlands (NT2), maatschappijoriëntatie (MO) en beroepsoriëntatie (BO) behoeft en zo ja, op welk niveau kan worden ingestroomd. Het dient in ieder geval de kennis van de Nederlandse taal te toetsen en na te gaan in welke mate de nieuwkomer vertrouwd is met de Vlaamse samenleving en arbeidsmarkt. Ook wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten studieresultaten.

Het zelfredzaamheidsonderzoek kan op verschillende wijzen worden verricht. Dat is afhankelijk van het aanvangsniveau van de nieuwkomer en van zijn situatie.

Artikel 9

Nadat de uitslag van het zelfredzaamheidsonderzoek bekend is, wordt een educatief programma opgemaakt op maat van de nieuwkomer. Dat zal gebeuren op basis van een eindgesprek met de nieuwkomer. In dat gesprek worden er besluiten genomen over het te volgen educatieve programma, de educatie-instelling waar de nieuwkomer het programma zal volgen, de intensiteit van het programma en de trajectbegeleiding. Er wordt tevens, in samenspraak met de nieuwkomer, een einddoel bepaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de arbeidssituatie en de verdere beroepsopleidingsmogelijkheden.

Het is van belang zo vroeg mogelijk aandacht te besteden aan de arbeidsmogelijkheden van de nieuwkomer. Daarom moet in dit vroege stadium een arbeidsconsulent betrokken worden (in samenwerking met de VDAB). Het verdient de voorkeur dat een mentor van de educatie-instelling aanwezig is bij het oriënterende gesprek.

Artikel 10

In de inburgeringsovereenkomst wordt duidelijk bepaald welk programma de nieuwkomer zal volgen. Ook afspraken over de begeleiding van het programma behoren daartoe.

Daarnaast is er nog een onderwijsovereenkomst tussen de educatie-instelling en de nieuwkomer. Deze overeenkomst heeft betrekking op het educatieve programma zelf : de lesroosters, de lesme-

thoden, vakantieperioden, locaties waar het onderwijs wordt verzorgd, enzovoort. Ook over de studiebegeleiding en de beroepskeuzevoorlichting wordt in de onderwijsovereenkomst gehandeld.

Artikel 11

De gemeente en de educatie-instelling verbinden er zich toe binnen vier maanden nadat de nieuwkomer zich bij de gemeente heeft ingeschreven, een educatief programma effectief mogelijk te maken. Daardoor kan de nieuwkomer binnen een redelijke termijn beginnen met het educatieve gedeelte. Anderzijds kan door deze termijn rekening gehouden worden met de instroommomenten die educatie-instellingen vastleggen.

Artikel 12

Het educatieve programma leidt de nieuwkomer naar een startpositie met een zeker perspectief van waaruit een volwaardige integratie in onze samenleving mogelijk wordt. Voor de nieuwkomer wordt gemiddeld 500 uur uitgetrokken voor het educatieve programma. Dat programma bestaat uit een drietal onderdelen : Nederlands als tweede taal (NT2), maatschappijoriëntatie (MO) en beroepsoriëntatie (BO).

De minister bevoegd voor onderwijs dient specifieke eindtermen voor met name de opleiding Nederlands als tweede taal te formuleren. Daarbij zal gestreefd worden naar een niveau dat voldoende is om doorgeleid te worden naar een verdere beroepsopleiding of rechtstreeks naar de arbeidsmarkt. Deze relatie is essentieel. Een zo groot mogelijk aantal nieuwkomers dient dat niveau te bereiken.

Ervaring heeft uitgewezen dat korte, intensieve trajecten van bijvoorbeeld 20 uur per week een bevredigender resultaat opleveren dan langer uitgesponnen opleidingstrajecten. Bovendien worden de inburgeringstrajecten dan ook niet te lang gehouden, hetgeen zowel voor de nieuwkomer als voor de gemeenschap wenselijk is. Snelle resultaten zijn goed voor de motivatie. Bovendien zal het minder vaak voorkomen dat mensen het traject onderbreken omdat zij tijdelijk werk kunnen krijgen. In dat verband wordt echter geen verplichting aan de gemeente opgelegd.

Van de nieuwkomer wordt verwacht dat hij de cursussen bijwoont. Daarvan kan worden afgeweken

in specifieke omstandigheden, zoals bij ziekte of bij religieuze verplichtingen.

Artikel 13

Op het einde van het traject wordt de kennis van het Nederlands als tweede taal getoetst. Aan het Vlaams Ondersteuningscentrum voor de Basiseducatie wordt de opdracht gegeven deze toets te ontwikkelen. Hierbij moet rekening gehouden worden met het heterogene opleidingsniveau van de nieuwkomers en het vooraf vastgestelde doorstromingstraject, dat als het ware het ijkpunt voor de toets vormt. De educatie-instelling organiseert de toets zelf, omdat die het eindonderdeel van het educatieve programma is.

De toets zal plaatsvinden uiterlijk één jaar na inschrijving in de educatie-instelling. Op die wijze wordt aan de nieuwkomer een duidelijk afgebakend tijdsperspectief geboden. Uiteraard moet de nieuwkomer niet langer dan nodig het educatieve programma volgen. In het voorstel van decreet wordt dan ook de mogelijkheid gelaten de evaluatie te vervroegen voordat 500 lessen zijn bereikt, meer bepaald wanneer het beoogde streefniveau reeds gehaald werd.

Artikel 14

Na de toets wordt aan de nieuwkomer een getuigschrift toegekend door de educatie-instelling waar hij de opleiding volgde.

Artikel 15

Het educatieve programma wordt afgesloten met een eindgesprek tussen de nieuwkomer en de trajectbegeleider. Afhankelijk van de afspraken die gemaakt zijn bij het afsluiten van de overeenkomst of eventueel tijdens het educatieve programma, kunnen daarbij nog andere betrokkenen aanwezig zijn, zoals een VDAB-consulent of een trajectbegeleider uit het vervolg(beroeps)onderwijs.

Het gesprek bestaat uit twee delen. Enerzijds wordt teruggeblikt op het doorlopen educatieve programma en de behaalde resultaten. Dat vormt een evident aanknopingspunt voor het belangrijkste aspect : de begeleiding naar andere instanties.

We regelen hier de verdere vervolgopleiding niet, vermits die nadere vorming geen onderdeel meer uitmaakt van het educatieve programma. Dit decreet leidt de nieuwkomer er echter wel expliciet naartoe. Het belang van de doorgeleiding is dus evident.

Artikel 16

Het onthaal van de nieuwkomers moet zo klantvriendelijk mogelijk gebeuren. De één-loketbenadering kan hierbij helpen. Die benadering kan in vele opzichten tot uitdrukking komen. De nieuwkomer dient zich bijvoorbeeld in ieder geval te melden bij de dienst bevolking van de gemeente waar hij zijn hoofdverblijfplaats heeft, om ingeschreven te worden in het bevolkingsregister. Bij dat verplichte bezoek aan de gemeentelijke diensten wordt onmiddellijk nagegaan of de nieuwkomer in aanmerking komt voor het inburgeringstraject. Het verplichte bezoek van de nieuwkomer aan het gemeentehuis wordt op die manier zo doelgericht mogelijk ingevuld.

Bij de uitvoering van het inburgeringstraject zijn heel wat organisaties betrokken, zoals de centra voor basiseducatie, minderhedenorganisaties, de VDAB, de integratiecentra, huisvestingsmaatschappijen, enzovoort. Iedere organisatie vervult haar eigen rol, maar teneinde een effectief, efficiënt en klantgericht beleid te kunnen aanbieden, is een procesgerichte samenwerking vereist. Een dergelijke samenwerking vergt procedurele afspraken, die gestuurd moeten worden vanuit een centrale entiteit : de gemeente. De gemeente vervult een coördinerende rol. Dat houdt in concreto in dat de gemeente de werking van de verschillende organisaties op elkaar afstemt, de verschillende taken verdeelt en met de organisaties overeenkomsten afsluit, die ook de financiële compensaties regelen.

Jaarlijks worden de resultaten en eventuele bijstellingen besproken op de bijeenkomst van alle actoren.

Artikel 17

De Vlaamse Gemeenschap zal aan de gemeenten een bijdrage ter beschikking stellen om de hun toegemeten zorgplicht jegens de nieuwkomers te kunnen nakomen. Daartoe verbindt de Vlaamse Gemeenschap zich in de samenwerkingsovereen-

komst die met de gemeenten afzonderlijk wordt afgestoten.

De financiering van het educatieve gedeelte gebeurt dus langs de gemeenten om. Zij verkrijgen de beleidsautonomie om zelfstandig educatieinstellingen van financiële middelen te voorzien.

De concrete uitbouw van het financieringsmechanisme en de verdeling van de middelen over de in aanmerking komende gemeenten, wordt aan de Vlaamse regering overgelaten. Wellicht dient men zich te baseren op een landelijke raming van het te verwachten aantal nieuwkomers in jaar t en op het aantal effectief gerealiseerde educatieve programma's in jaar $t - 2$. Aldus vertoont de financiering van het inburgeringstraject een duidelijk outputkarakter. Dat systeem biedt het voordeel dat niet gewerkt wordt met een omslachtig systeem van voorschotten en afrekeningen.

Het gehele inburgeringsbudget kan verdeeld worden over die gemeenten die een samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse overheid hebben afgesloten op basis van hun aandeel in het totale aantal gerealiseerde educatieve programma's in het jaar $t - 2$.

Dat betekent dat gemeenten gefinancierd kunnen worden naar rato van een raming van het aantal in te burgeren nieuwkomers. Na afloop van elk jaar dienen de gemeenten het effectieve aantal realisaties te verantwoorden bij de departementen Onderwijs en Welzijn van de Vlaamse Gemeenschap. De samenwerkingsakkoorden die door de Vlaamse Gemeenschap worden afgesloten met de gemeenten getuigen van een grote verantwoordelijkheidsdelegatie aan de lokale besturen. Aan hen wordt de zorgplicht om nieuwkomers in te burgeren toevertrouwd. Het decreet en zijn uitvoeringsbesluiten voorzien hiervoor in een geüniformiseerde en betrekkelijk sobere administratieve overlegprocedure met de Vlaamse Gemeenschap. De wijze waarop de gemeenten het educatieve programma vorm geven, wordt in belangrijke mate aan henzelf overgelaten. Ze kunnen zelf overeenkomsten afsluiten met educatie-instellingen en ook de concrete organisatie van de trajectbegeleiding wordt aan de lokale actoren overgelaten.

Artikel 18

Aangezien de Brusselse Vlamingen deel uitmaken van de Vlaamse Gemeenschap, is een Brussel-luik in dit voorstel opgenomen. Naast de dynamische

visie op het behoren tot een gemeenschap (dat vervat zit in dit decreet), is er de overweging dat er net in Brussel een grote groep nieuwkomers aanwezig is. Er zijn voor de nieuwkomers zeker voldoende redenen om het traject dat we in dit decreet voorstellen te volgen : het is een manier om Nederlands te leren, het traject geldt ook voor de rest van Vlaanderen en aan Franstalige zijde is er geen vergelijkbaar initiatief.

Er zijn enkele specifieke verschillen met de algemene situatie. Vlaanderen heeft geen rechtstreekse zeggenschap over de gemeenten in Brussel, bijgevolg wordt gewerkt via de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Aangezien hier niet via de inschrijving in het bevolkingsregister kan worden gewerkt, zal in de hoofdstad – misschien nog meer dan elders in Vlaanderen – gestreefd moeten worden naar een kwaliteitsvol aanbod. Het begrip nieuwkomer moet om dezelfde reden ook ruimer geïnterpreteerd worden : het moet opengesteld worden voor al wie als migrant dit traject wil volgen. De procedure en inhoud zijn gelijklopend, zij het dat er ook enig specifiek inzicht aangebracht wordt van de Brusselse samenleving.

Artikel 19

Uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van het decreet worden de inhoudelijke en financiële aspecten van het inburgeringstraject geëvalueerd. Hierbij zal de aandacht onder meer uitgaan naar een voldoende kwalitatieve en kwantitatieve uitbouw van de educatiemogelijkheden. Op dat ogenblik kan ook overwogen worden om het onthaalbeleid te veralgemenen. Tevens kan dan een sanctie voor weigeraars of afhakers ingesteld worden.

Deze sanctie moet het grote belang versterken dat de gemeente (de gemeenschap) hecht aan de inburgeringsbegeleiding en desgevallend een aansporing zijn voor hen die te gemakkelijk afhaken. Zij heeft de vorm van een niet onaanzienlijke administratieve boete (tevens te beschouwen als een terugbetaling van de gemaakte kosten voor de gemeente, die nutteloos bleven). De sanctie kan geenszins raken aan de fundamentele rechten op verblijf, hulp en bijstand of sociale uitkeringen.

Vlaanderen is gebonden aan verdragen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties. Dit betekent dat, indien een inburgeringsplicht wordt ingesteld, de omvang van de doelgroep mede wordt bepaald door die internationale regelingen. Gelet op

die verdragen en besluiten worden de nieuwkomers, die op grond daarvan niet kunnen worden verplicht aan een educatief programma deel te nemen, uitgezonderd. Zij worden echter wel aangemoedigd, indien dat noodzakelijk wordt geacht, het educatieve programma te volgen. Daarbij moet met name worden gedacht aan onderdanen van de Europese Unie (EU) en onderdanen van de Europese Economische Ruimte (EER).

Artikel 20

Dit voorstel laat een aantal uitvoeringsmaatregelen over aan de Vlaamse regering. Het is in dit verband essentieel dat deze regelingen aan het Parlement worden voorgelegd ter bekrachtiging.

Herman LAUWERS

VOORSTEL VAN DECREET

HOOFDSTUK I

Inleiding en definities

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° inburgeringstraject : het traject waarbij een gemeente, die terzake een samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap heeft afgesloten, aan nieuwkomers een educatief programma op maat bij een educatie-instelling kan aanbieden ; het wordt begeleid door een trajectbegeleider en leidt naar een startpositie met perspectieven op een volwaardige integratie in de Vlaamse samenleving ;
- 2° educatie-instelling : de instelling waar de nieuwkomer het educatieve programma volgt ; daarvoor komen in aanmerking : een centrum voor basiseducatie, een instelling voor het onderwijs voor sociale promotie, een integratiecentrum of elke andere instelling waarmee de gemeente een overeenkomst afsluit ;
- 3° trajectbegeleider : de persoon, verbonden aan de educatie-instelling of de gemeente, die de nieuwkomer tijdens het inburgeringstraject begeleidt.

HOOFDSTUK II

Samenwerkingsovereenkomst, inschrijving in bevolkingsregister en zelfredzaamheidsonderzoek

Artikel 3

De gemeenten kunnen een samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap afsluiten met het oog op de organisatie van een inburgeringstraject voor nieuwkomers.

Artikel 4

Iedere nieuwkomer van 18 jaar en ouder die zich met een niet-tijdelijk doel in de gemeente vestigt, krijgt bij de inschrijving in het bevolkingsregister een inburgeringstraject aangeboden.

De regering bepaalt de nadere regels inzake het vaststellen van de doelgroepen van het inburgeringstraject en inzake de wijze waarop de nieuwkomers dat inburgeringstraject aangeboden krijgen.

Artikel 5

De nieuwkomer die behoort tot de doelgroep vult bij de inschrijving in het bevolkingsregister een formulier in dat peilt naar de verblijfsstatus, de genoten opleiding, de mate van kennis van de Nederlandse taal en de Vlaamse samenleving en de positie op de arbeidsmarkt. Hij kan hierbij bijstand vragen.

De regering bepaalt de voorwaarden en de nadere regels voor het invullen ervan en voor de bijstand daarbij.

Artikel 6

De regering bepaalt de voorwaarden en de nadere regels om te bepalen of de nieuwkomer in aanmerking komt voor een zelfredzaamheidsonderzoek en een educatief programma.

Voor dit zelfredzaamheidsonderzoek worden die nieuwkomers niet opgeroepen die :

- 1° niet behoren tot de doelgroep ;
- 2° over voldoende kennis en vaardigheden beschikken ;
- 3° geconfronteerd worden met problemen van psychische of lichamelijke aard ;
- 4° daartoe gewichtige gronden aanvoeren.

Artikel 7

Het zelfredzaamheidsonderzoek gaat na in welke mate de maatschappelijke situatie van de nieuwkomer het volgen van een inburgeringstraject wettigt.

Artikel 8

De regering bepaalt de voorwaarden en de nadere regels voor dit zelfredzaamheidsonderzoek en garandeert de toepassing van de volgende beginselen :

- 1° het onderzoek toetst de kennis van de Nederlandse taal en gaat na in welke mate de nieuwkomer vertrouwd is met de Vlaamse samenleving en arbeidsmarkt. Het gaat daartoe na of de nieuwkomer opleidingen Nederlands als tweede taal, maatschappijoriëntatie en beroepsoriëntatie behoeft en op welk niveau kan worden ingestroomd. Tevens wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten studieresultaten ;
- 2° het onderzoek verloopt volgens een model uitgewerkt door het Vlaams Ondersteuningscentrum voor de Basiseducatie ; dit model houdt rekening met het aanvangsniveau van de nieuwkomer en zijn situatie ;
- 3° het onderzoek verloopt in samenwerking met een educatie-instelling.

HOOFDSTUK III

Educatief programma op maat

Artikel 9

Op grond van de uitslag van het zelfredzaamheidsonderzoek en een gesprek tussen de nieuwkomer en zijn trajectbegeleider, wordt een educatief programma gemaakt op maat van de nieuwkomer.

De regering bepaalt de nadere regels voor het gesprek en het op maat maken van het educatieve programma en garandeert daarbij de toepassing van volgende beginselen :

- 1° tijdens het gesprek worden het te volgen educatieve programma, de educatie-instelling waar de nieuwkomer het programma zal volgen, de intensiteit van het programma en de trajectbegeleiding besproken ;
- 2° een einddoel wordt in samenspraak met de nieuwkomer bepaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de arbeidsmarktsituatie en de mogelijkheden op het gebied van verdere beroepsopleiding ;

- 3° een arbeidsconsulent en een mentor van de educatie-instelling worden bij het gesprek betrokken.

Artikel 10

De regering bepaalt de nadere regels voor het vastleggen van de inburgeringsovereenkomst en de onderwijsovereenkomst. De regering garandeert daarbij de toepassing van de volgende beginselen :

- 1° in de inburgeringsovereenkomst tussen de nieuwkomer en de gemeente worden het educatief programma en de afspraken over de begeleiding ervan vastgelegd ;
- 2° in de onderwijsovereenkomst tussen de nieuwkomer en de educatie-instelling worden de praktische uitwerking van het educatieve programma zelf, de studiebegeleiding en de beroepskeuzevoorlichting geregeld.

Artikel 11

De regering bepaalt de nadere regels voor het educatieve programma, De regering garandeert daarbij de toepassing van de volgende beginselen :

- 1° voor de nieuwkomer wordt gemiddeld 500 uur uitgetrokken voor het educatieve programma ;
- 2° de programma's bestaan uit : Nederlands als tweede taal, maatschappijoriëntatie en beroepsoriëntatie ;
- 3° specifieke eindtermen voor met name de opleiding Nederlands als tweede taal worden vastgelegd, waarbij gestreefd wordt naar een niveau dat voldoende is om doorgeleid te worden naar een verdere beroepsopleiding of rechtstreeks naar de arbeidsmarkt.

Van de nieuwkomer wordt verwacht dat hij de trajecten volgt. De regering bepaalt de specifieke omstandigheden waarbij hiervan kan worden afgeweken.

Artikel 12

De gemeente en de educatie-instelling verbinden er zich toe het educatieve programma effectief mo-

gelijk te maken uiterlijk vier maanden nadat de nieuwkomer zich in het bevolkingsregister heeft ingeschreven.

Artikel 13

Na afloop van het educatieve programma of zodra het beoogde resultaat gehaald werd, zal een evaluatie de kennis van het onderdeel Nederlands als tweede taal toetsen. De regering bepaalt de nadere regels voor deze toets en garandeert daarbij de toepassing van de volgende beginselen :

- 1° de toets verloopt volgens een model uitgewerkt door het Vlaams Ondersteuningscentrum voor de Basiseducatie ; dit model houdt rekening met het heterogene opleidingsniveau van de nieuwkomers en met het vooraf vastgestelde einddoel
- 2° de educatie-instelling neemt de toets zelf af, maar de afname wordt extern gecontroleerd ;
- 3° de evaluatie vindt plaats uiterlijk één jaar na de aanvang van het educatieve programma.

Artikel 14

Aan de nieuwkomer wordt een getuigschrift toegekend door de educatie-instelling waar hij de opleiding volgde.

Artikel 15

Het inburgeringstraject wordt afgesloten met een eindgesprek tussen de nieuwkomer en de trajectbegeleider. Het gesprek handelt over het doorlopen inburgeringstraject en de behaalde resultaten.

De regering bepaalt de nadere regels voor dit gesprek en garandeert daarbij de toepassing van de volgende beginselen :

- 1° de aanwezigheid van andere betrokkenen, afhankelijk van de afspraken die gemaakt zijn bij het opstellen van de overeenkomst of tijdens het educatieve programma ;

- 2° indien nodig, het maken van afspraken omtrent doorgeleiding naar verdere beroepsopleiding.

HOOFDSTUK IV

Werking en financiering

Artikel 16

De regering bepaalt de nadere regels inzake de klantvriendelijke ontvangst van de nieuwkomer en de procesgerichte samenwerking en garandeert daarbij de toepassing van de volgende beginselen :

- 1° de één-loketbenadering ;
- 2° de procesgerichte samenwerking, met het oog op effectiviteit en klantgerichtheid waarbij de gemeente een coördinerende rol vervult. Dit houdt in :
 - a) het afsluiten van overeenkomsten met de educatieve instellingen, waarbij ook financiële compensaties geregeld worden ;
 - b) het op elkaar afstemmen van de werking van de verschillende educatieve instellingen ;
 - c) de taakverdeling ;
- 3° de jaarlijkse bespreking van de organisatie voor de inburgeringstrajecten op de bijeenkomst van alle actoren. Hier kunnen ook bijstellingen worden aangebracht.

Artikel 17

De Vlaamse Gemeenschap stelt een bijdrage ter beschikking opdat de gemeenten en de Vlaamse Gemeenschapscommissie de hen toegemeten zorgplicht jegens de nieuwkomers kunnen nakomen.

De regering bepaalt de nadere regels inzake het ter beschikking stellen en het verdelen van deze bijdrage, met inbegrip van de nadere regels volgens dewelke de gemeenten het effectieve aantal realisaties jaarlijks verantwoorden.

HOOFDSTUK V

Toepassing in het tweetalige gebied
Brussel-Hoofdstad

De besluiten ter uitvoering van dit decreet vervallen indien zij door het Vlaams Parlement niet worden bekrachtigd binnen twee maanden na de voorlegging ter bekrachtiging.

Artikel 18

In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, treedt de Vlaamse Gemeenschapscommissie op dezelfde manier als de gemeenten in het Nederlandse taalgebied op.

De regering bepaalt de nadere regels inzake de toepassing van dit decreet in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en garandeert daarbij de toepassing van de volgende beginselen :

- 1° de aandacht tijdens het inburgeringstraject voor een specifiek inzicht van de Brusselse samenleving
- 2° de geldigheid van dit inburgeringstraject in het Nederlandse taalgebied.

Herman LAUWERS

Paul VAN GREMBERGEN

Sven GATZ

André-Emiel BOGAERT

HOOFDSTUK VI

Evaluatie en inwerkingtreding

Artikel 19

Uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van dit decreet, evalueert de Vlaamse regering de inhoudelijke en de financiële aspecten ervan en legt ze deze evaluatie voor aan het Vlaams Parlement.

Artikel 20

Dit decreet treedt in werking vier maanden na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

De regering legt de besluiten ter uitvoering van dit decreet ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement binnen twee maanden na de bekendmaking van het decreet in het Belgisch Staatsblad.